

risanja je jasna, ker mora otrok preveč blizu gledati, da loči pojedine pike. O svetlosti bi se moglo dosti želj izraziti; vendar ravno tu so razmere dostikrat nepremagljive. Kje je ljudska šola z „gornjo svetlobo“, s steklenim stropom? Da naj so okna na leviči učencev, je umevno. V temi bolje zapreti knjige, kot slaba luč; ko dobi Ljubljana električno luč, upajmo, da ne zamudi uvesti jo v svoje šole. Zelo škodljiv je navadni plinov plamen radi trepetanja in ker pokvari zrak. Kar se tiče sedenja, bi bilo glede klopij k zadnjemu članku samo še pripomniti, da je treba posaditi učence v klopi primerne njih velikosti; za oči je to velike važnosti in se pri različni velikosti klopij da lahko doseči.

Če je kdo že zdaj prišel do prepričanja, da je šola navadni vzrok te kratkovidnosti in da je ime „šolska miopija“ opravičeno, mu to prepričanje potrdi par statističnih podatkov, posnetih po prof. okulistike na Dunaji pl. Reussu; preiskovanje učencev 6 razredne ljudske šole (1—6) in 8 razredne realne gimnazije (I.—VIII.) glede kratkovidnosti je imelo sledeči vspeh v ‰:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
10	8	15	18	16	24	33	39	47	48	43	47	61	59

Jako lepo sliko nam dajo podatki Seggel-a, ki je preiskoval vojaške novince o priliki novačenja.

Kratkovidnih je bilo med kmečkimi novinci 2‰; rokodelci 9‰; pisarji, trgovci, stavci 44‰; enoletnimi prostovoljci 58‰; gimnazij-skimi abiturijenti 65‰; številke govore. Dovolj!

Ali je ta takozvana „šolska kratkovidnost“ podedljiva? Najbrže, in če sama ne, pa vsaj nagib k nji. To je tembolj žalostno, ker vsled družbinskih razmer uradnik svoje otroke zopet le v uradniški stan tlači in z dežele vedno novi roji v mesto dohajajo. Potem postanejo morda sčasom vsi ljudje kratkovidni? Bati se tega ni; selekcija je tudi tu na svojem mestu, kajti vprašanje je še, če v človeštvu kot v celoti sploh raste odstotno število kratkovidnih; za tiste pa, ki so kratkovidni, ali pa nagibljejo k temu, je to toliko bolj žalostno in šola mora gledati, da tudi tu ublaži kolikor more to kulturno bolezen, če tudi je dostikrat težko: per aspera ad astra. (Dalje prih.)

Beseda o naši reorganizaciji.

II.

Zadnjič smo med drugimi tudi zapisali besede: A stan brez bodočnosti je stan brez življenske sile, on je nepotreben, ker ne more zadostiti potrebam, katere mu stavi napredujoče človeštvo. Te besede ponavljamo na tem

mestu, in bilo bi dobro, ko bi jih večkrat ponovili, da bi tako zazve-
nele tudi na ušesa onim, kateri imajo ljudsko šolo v oskrbi. Mi namreč
dvomimo, da jih je kdo naših očetov čital, ker se vrlo malo brigajo
z malimi izjemami za šolstvo in učiteljstvo. Skrbeti pa moramo bodisi
na katerikoli način, da se naš list razširi, da pride v druge roke, ne
samo v učiteljeve, saj mi tako in tako sami znamo, kaj nam je treba
in kaj nam ni prav.

Želimo in tudi zahtevati smemo, da tisti, kateri hočejo vladati
ljudsko šolo in učiteljstvo, bero naše liste, da se tako informujejo
o naših zahtevah, težnjah in potrebah, o napredku ali nazadku ljudske
šole; potlej se bo tudi dostojneje govorilo o šoli in učiteljstvu, in se
ne bodo slabe plače dale več opravičevati s fulminantnim stavkom,
katerega je njega dnij nekdo gospodov poslancev izrekel v deželnem
zboru: „Saj ni treba učitelju vsak dan ocvrtih piščancev jesti!“ I,
seveda ne, a ob samem krompirji v oblicah in nezabeljeni kaši s su-
himi češpljami se tudi ne da izhajati, gospoda rdečelična!

Če se pa našemu stanu v najkrajšem času ne pomore na trdne
noge, a ljudski šoli stavi čedalje večja naloga, potlej bomo mi ne-
zmožni, nadalje delovati v tej ali še večji meri, kakor smo doslej,
ker za to piškavo plačo, katero imamo in katero nam še tolikokrat
pregodrnjajo, stori se preveč. Kaj imamo od tega? — V petih
letih pokosi triinšestdeset učiteljev smrtna kosa, odtrga
jih svojim in jih pusti bedi in pomankanju! Pa če že učitelj umre,
rešen je vsaj, in tamkaj mu menda nihče ne očita, če sme gledati
Boga svojega iz obličja v obličje. Ali morda tudi? Hudo je pa in
hujše, če umira, pa ne more umreti. V rokah imamo pismo tovariševo,
ki piše tako: „Skoro za 39 službenih let sem dobil 6 osmin pokojnine.
Pri tako mahoma odtrganih dohodkih rasejo troški vedno — to boli
čedalje bolj. Vse moči sem žrtvoval poklicu, zdaj do skrajnosti obrab-
ljen kakor od neba padel, ne vem, kam bi položil glavo ...“ Vpra-
šamo kar naravnost: Ali je tako početje človeško? Ali je kje stan,
ki se ž njim tako ravna, kakor se ravna z našim? Saj je še onemu
boljše, ki pride pod ključ: ne dela nič, pa ima stanovanje, hrano in
obleko zastonj, kakor tista svetopisemska lilija na polji!

Iz vsega tega se da jasno sklepati, da niso gotovi krogi istinito
prepričani o potrebi dobre ljudske šole in dobrega učiteljstva. Sami
so dosegli lepe in mastne službe, in kaj lahko se potlej pozabi na
šolmaštra, ki jim je prvi utepaval v glavice osnovne nauke, na katere
je srednja šola izmetavala svojo učenost. Toda stoj! Ljudski šoli se
širi delokrog, po novih šolskih zakonih se je popolnoma preočnovala
— za učiteljstvo se ni storilo nič. Predrugačile so se plače, reči ne
smemo, da so se zboljšale, ker to ni nikako zboljšanje, če se jednemu
toliko vzame, da ne more ob ostanku živeti in drugemu toliko pridá,

da si za dodatek kupi komaj par črevljev. Mi smo se torej preživeli, tako nekako, kakor cvet, ki v pozni jeseni sameva kje ob prisojnjem bregu. Gleda okrog, vidi drugačno okolico, druga sapa veje nad njim — misli si: „To ni več dōba niti kraj za nas. Uklonimo glavo in izginimo!“ In glavo povesi in usahne!

In tako se krči tudi naša vrsta. Naraščaj pojema. Kdor more, ta se obrne drugam in si drugod poišče kruha, ki je vsak boljši nego naš najboljši. Letos n. pr. je delalo zrelostni izpit na ljubljanskem učiteljski 18 kandidatov; izmed teh ostaneta na Kranjskem cela dva. Drugi pojdejo drugam. Kaj rečemo mi? Prav imajo fantje! Zakaj bi silili v bedo, če ni treba. Ako nas bode treba, naj poskrbe, da nas dobe, če ne, bodo pa sami zasedli ljudskošolske stolice po kmetih in iz samega domoljuba brezplačno delali čudeže s kmetskimi butci! — Kdor je pa radoveden, ta lahko reče in govori: „Ker ste znali že v naprej, kaj vas čaka, zakaj ste se pa posvetili temu stanu?“ Mi bi seveda lahko precej odgovorili temu vprašanju tako, kakor nam srce govori, ker hočemo odslej odločno in neboječe nastopati, a ta odgovor se nam ne zdi na tem kraju umesten, ker imamo več drugega povedati. Če bo pa kdo vprašal, ta bo tudi prejel odgovor na svoje vprašanje.

Povemo še to! Onega preziranja, gledanja čez rame, katero se pojavlja tu in tam med našim izobraženim svetom, krivo je samo naše žalostno gmotno stanje. To je tudi krivo, da nismo vkljub vsemu svojemu trudu do danes popolnoma prodrli na površje, da se naša dela cenijo z drugim merilom, nego dela onih, ki jim petica rožlja pod palcem. To je nadalje krivo, da se ponekod kratijo učiteljstvu obče državljanske pravice, da se ž njim ravna tako oblastno in brezobzirno, kakor huda mati s svojim petletnim paglavcem. Čudno, da še šibe ne vzamejo v roke! — Vse drugače je pa, če nosi človek uradniško uniformo, ali pa še te ni treba, samo če ima polno mošujo, pa naj bo potlej Peter ali Pavel, naj ima kaj v glavi ali ne — po tem se ne vpraša. Denar napravi moža, drugo dandanes ne! Le poglejmo kogarkoli, ki šteje nekaj tisočakov! Klanjajo se mu od leve in desne, ližejo se mu, hvalijo ga in kujejo v zvezde na stropu nebeškem! Če pa vrže kaj „na narodni žrtvenik“ — o, njegova slava prehaja potlej od roda do roda!

Mi pa nismo nič. Tudi taki, ki imajo sicer razum in pamet, stavijo nas nizko, v vrsto rokodelcev in celo učitelju-očetu očitajo, če ob svojem pomanjkanji šola lastnega otroka, da bi se mu kdaj boljše godilo, kakor se godi njemu!

Ponavljamo tudi danes: Tako ne more iti dalje!

Toda kaj nam je storiti? Lahko vprašanje, a odgovor mu je težak. Prosimo in vpijemo leto za letom: Zboljšajte naše plače, omo-

gočite s tem razvitek slovenskemu učiteljstvu, dajte lepše čase naši šoli! Če bomo tako moledovali sto in trikrat sto let, dosegli ne bomo ničesar, saj vemo, da je vse jednako, če prosimo ali ne. Pomoči si moramo torej sami.

„Beamten-Zeitung“ nam je očitala neslogo in pisala, da če bi bili v tem uradniki nam jednaki, ostali bi še vedno na slabem, kakor smo in bomo učitelji. Ali smo res nesložni?! — Kdor ne čuti v sebi čustva edinosti in sloge, skupnega delovanja in nevstrašne odločnosti, ta naj odpre svoje prsi temu čustvu, da mu preide v kri in meso, da se zvežemo v veliko četo, katera mora odločno in javno nastopiti in pred vsem svetom zahtevati, da se napravi konec žalostnim našim razmeram. Tako storimo, kakor so storili Štajerski tovariši o Binkoštih na velikem shodu v Gradci. Smejali se bodo nam in našim prošnjam ter jih zazibavali v mirno spanje pravičnika, ako bomo samo iz kota gledali in zavijali oči proti nebu, pa dali govoriti le pohlevno pisanim prošnjam. Ako ti je čista vest, ne boj se nikogar — govori in delaj, saj delo le rodi vspeh!

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Slovenska okrajna učiteljska konferencija v Ljubljani.) Dne 2. t. m. je bila v poslopju I. mestne deške ljudske šole v Poljskih ulicah letošnja okrajna učiteljska konferencija tukajšnjih javnih in zasebnih slovenskih in nemško-slovenskih ljudskih šol, katere se je udeležilo 58 glavnih, vadničnih in ljudskih učiteljev in učiteljic in član c. kr. mestnega šolskega sveta g. kanonik Andrej Zamejec. Predsednik, g. c. kr. okrajni šolski nadzornik prof. Fr. Levec, je imenoval za svojega namestnika starosta ljubljanskih učiteljev, g. nadučitelja Fr. Rakičelja, za overovalca zapisnika gg. učitelja Kumra in Furlana, za zapisničarja sta bila izvoljena g. učitelj Galé in gospodična učiteljica Tomec. Nato se je predsednik v daljšem govoru spominjal smrti nadvojvode Karla Ludovika, opisal je njegove zasluge za družbo „Rudečega križa“, za avstrijsko obrtnost, znanost, umetnost in turizmo. Vsi udeležniki so ta govor stoji poslušali. Tudi bivšemu konferenčnemu članu, pokojnemu glasbenemu učitelju Antonu Nedvedu je posvetil primeren nekrolog. S toplimi besedami se je spominjal tudi prejšnjega župana g. Petra Grassellija, ki je bil mestnemu šolstvu ves čas blagonaklonjen pospeševatelj, učiteljstvu pa mil in prijazen zavetnik. Za njegovega županovanja je mesna občina postavila dvoje vzornih šolskih poslopj ter kupila novo hišo v šolske namene. Na novo se je ustanovilo 20 učiteljskih mest in odprlo 21 šolskih razredov; po vseh šolah so se povišale dotacije za učila in šolske knjižnice. Obžaluje, da je novi župan g. Ivan Hribar, ki je bil namenjen, udeležiti se današnje konferencije, po uradnem poslu odsoten na Dunaju, ter prebere telegrafni pozdrav, ki ga je ravnokar prejel od g. župana. Ta telegram se glasi: „Zadržan, udeležiti se današnje okrajne učiteljske konferencije slovenskih ljudskih šol ljubljanskih, pošiljam zbranimu učiteljstvu svoje pozdrave ter jih zagotavljam, da bodem slovenskim osnovnim šolam nasproti ravnal vedno z ono blagohotnostjo, katero zaslužijo na zdravi pedagogični podlagi sloneči učni zavodi. Na zdar!“ Telegram je našel navdušen odzdrav.

Potem preide govornik na svoje opazke o mestnem ljudskem šolstvu svojega nadzorovalnega področja. V vse mestne javne in zasebne nemške in slovenske šole je letos